

Obsah

1	Pedagogická propedeutika.....	9
1.1	Pedagogika jako věda	9
1.1.1	Definice pojmu pedagogika.....	9
1.1.2	Struktura pedagogiky	11
1.1.3	Vztah pedagogiky k jiným vědám	13
1.2	Výchova	14
1.2.1	Proces výchovy, etapy výchovy	14
1.2.2	Prostředky a podmínky výchovy	16
1.2.3	Styly výchovy	17
1.2.4	Model dvou dimenzí výchovy (Eysenck)	19
1.2.5	Faktory ovlivňující styl výchovy	19
1.3	Výchovné cíle	20
1.3.1	Funkce výchovných cílů.....	21
1.3.2	Struktura výchovných cílů.....	22
1.4	Složky výchovy	26
1.4.1	Výchova rozumová a názoru na svět.....	26
1.4.1.1	Cíle rozumové výchovy	27
1.4.2	Výchova mravní	30
1.4.2.1	Cíle mravní výchovy	30
1.4.2.2	Metody mravní výchovy	32
1.4.3	Výchova pracovní a technická.....	34
1.4.3.1	Cíle pracovní a technické výchovy	35
1.4.4	Výchova estetická a umělecká.....	37
1.4.4.1	Cíle estetické výchovy	38
1.4.5	Výchova tělesná, ke zdraví a zdravému životnímu stylu	39
1.4.6	Výchova ke zdraví	40
	Seznam odborných pramenů a literatury ke kapitole č. 1.....	41
2	Obecná psychologie	43

2.1	Obecná psychologie jako věda	43
2.2	Determinace lidské psychiky	44
2.3	Pozornost	45
2.4	Kognitivní procesy	47
2.4.1	Vnímání	47
2.4.2	Paměť	49
2.4.3	imaginativní procesy (představy a fantazie)	54
2.4.4	Myšlení	57
2.4.5	Emoce	59
2.4.6	Vůle	62
	Seznam odborných pramenů a literatury ke kapitole č. 2	65
3	Psychologie osobnosti	67
3.1	Psychologie osobnosti a její předmět zkoumání	67
3.1.1	Studium osobnosti	67
3.2	Pojem osobnost	68
3.2.1	Definice osobnosti	68
3.2.2	Determinanty osobnosti	68
3.2.3	Struktura osobnosti	69
3.3	Temperament	70
3.3.1	Vybrané koncepte temperamentu	71
3.3.2	Klasická teorie	71
3.3.3	Pojetí I. P. Pavlova	71
3.3.4	Konstituční typologie	71
3.3.5	Jungova teorie	72
3.3.6	Eysenckova koncepte temperamentu	72
3.3.7	Cloningerova teorie temperamentových dimenzí	73
3.4	Dispozice a schopnosti	73
3.4.1	Výkonnostní stránka osobnosti	74
3.4.2	Inteligence	74
3.4.2.1	Faktory ovlivňující inteligenci	75
3.4.2.2	Měření inteligence	75

3.4.2.3	Některé názory na strukturu inteligence	76
3.5	Charakter a morálka.....	77
3.5.1	Vybraná pojetí charakteru.....	78
3.5.2	Teorie vývoje charakteru.....	78
3.6	Já a osobnost.....	79
3.6.1	Pojem já.....	79
3.6.2	Další pojmy vztahující se k jáství.....	79
3.6.3	Vývojový pohled na já	80
3.6.4	Typologie jáství.....	81
3.6.5	Ovlivnění sebepojetí.....	82
3.7	Motivace.....	82
3.7.1	Potřeby	83
3.7.1.1	Potřeby fyziologické a nefyziologické	84
	Seznam odborných pramenů a literatury ke kapitole č. 3.....	85
4	Patopsychologie	86
4.1	Vymezení předmětu patopsychologie	86
4.1.1	Vztah patopsychologie k dalším psychologickým oborům	86
4.2	Zátěžové a protektivní faktory ve vztahu ke zdraví.....	88
4.2.1	Zdraví	88
4.2.1.1	Faktory ovlivňující zdraví jedince.....	88
4.2.1.1.1	Zátěžové faktory	88
4.2.2	Reakce na zátěžové situace	90
4.2.3	Protektivní faktory	91
4.2.4	Sociální opora	95
4.3	Psychologické aspekty somatického onemocnění.....	96
4.3.1	Psychosomatika a biopsychosociální přístup.....	96
4.3.2	Psychické reakce na somatickou chorobu	98
4.3.3	Teorie kognitivní adaptace.....	100
4.3.4	Primární a sekundární zisk z nemoci.....	101
4.4	Psychologická problematika zdravotního postižení.....	101

4.4.1	Vymezení zdravotního postižení	101
4.4.2	Psychické změny vyplývající z vrozeného postižení	102
4.4.3	Psychická adaptace na získané postižení	104
4.4.4	Vliv zdravotního postižení na život rodiny.....	105
4.4.4.1	Reakce rodiny na sdělení závažné diagnózy u dítěte	105
4.4.4.2	Adaptace rodiny na péči o dítě se zdravotním postižením.....	106
4.5	Specifika duševního vývoje dětí s vybranými typy zdravotního postižení.....	108
4.5.1	Vývoj dítěte se sluchovým postižením	108
4.5.2	Vývoj dítěte se zrakovým postižením	109
4.5.3	Vývoj dítěte s tělesným postižením	111
4.5.4	Vývoj dítěte s chronickým onemocněním	112
	Seznam odborných pramenů a literatury ke kapitole č. 4.....	115
5	Sociální komunikace.....	117
5.1	Komunikace	117
5.1.1	Vymezení pojmu komunikace	117
5.1.2	Základní funkce a cíle komunikace	118
5.1.3	Obsahová a vztahová rovina komunikace.....	119
5.1.4	Proces komunikace.....	120
5.1.5	Faktory ovlivňující komunikační proces	122
5.1.6	Zásady efektivní komunikace.....	123
5.2	Signalizační systémy komunikace	123
5.2.1	Verbální komunikace.....	124
5.2.2	Asertivní přístup.....	125
5.2.3	Asertivní práva.....	130
5.2.4	Nonverbální komunikace.....	130
5.2.4.1	Složky nonverbální komunikace.....	131
5.2.4.1.1	Výraz obličeje – mimika	132
5.2.4.1.2	Sdělování vzájemným přiblížením a oddálením - proxemika.....	133

5.2.4.1.3 Sdělování dotekem – haptika.....	135
5.2.4.1.4 Řeč fyzických postojů – posturologie.....	135
5.2.4.1.5 Řeč pohybů – kinezika.....	136
5.2.4.1.6 Řeč gest – gestika – gestikulace	136
5.2.4.1.7 Pohledy – řeč očí	137
5.2.4.1.8 Sdělování tónem řeči – paralingvistika	138
5.2.4.1.9 Sdělování úpravou zevnějšku – image.....	139
5.3 Pedagogická komunikace.....	139
5.3.1 Vymezení pojmu pedagogická komunikace	139
5.3.2 Úskalí realizace pedagogické komunikace	141
5.3.3 Účastníci pedagogické komunikace	142
5.3.4 Pravidla pedagogické komunikace	143
5.3.5 Organizační formy výuky a uspořádání učebny	144
5.3.5.1 Hromadné vyučování	144
5.3.6 Prostředí, klima, atmosféra.....	146
5.3.6.1 Skupinové vyučování.....	146
5.3.6.2 Individualizované vyučování	148
5.3.7 Prostředí, klima, atmosféra.....	149
5.3.8 Verbální komunikace ve škole	150
5.3.8.1 Otázky a odpovědi jako součást výukového dialogu	150
Seznam odborných pramenů a literatury ke kapitole č. 5.....	154
Souhrnný seznam odborných pramenů a literatury	155
ZÁVĚR.....	160